

חוק מניעת זיהום הים (הטלת פסולת), התשמ"ג-1983¹

הגדרות

[תיקונים: התשס"ח,
התשע"א (מס' 2)]

1. בחוק זה -
- "אמנה" - אמנה בינלאומית שעניינה הסדרת הטלת פסולת לים ושישראל צד לה;
- "בעל" - הבעל, החוכר או המפעיל של כלי שיט או כלי טיס, וכן סוכנו של כל אחד מהם;
- "ים" - מימי החופין של ישראל ומימיהם הפנים-ארציים וכל שטח ים אחר שעליו חלה אמנה;
- "כלי שיט" ו"כלי שיט ישראלי" - כמשמעותם בחוק הספנות (כלי שיט), התש"ך-1960, לרבות מיתקן ימי המוצב בים, בין באופן קבוע ובין במצב ציפה, ואינו מחובר ליבשה, ולמעט כלי שיט צבאי או כלי שיט המשמש בשירות המדינה שלא לצרכי מסחר;
- "כלי טיס" ו"כלי טיס ישראלי" - כהגדרתם בחוק הטיס, התשע"א-2011, למעט כלי טיס צבאי, כלי טיס משטרתי וכלי טיס של מדינת ישראל, כהגדרתם בחוק האמור;
- "הטלה" - כל אחד מאלה:
- (1) סילוק לתוך הים של פסולת מכלי שיט או מכלי טיס שהפסולת הוטענה עליהם במטרה לסלקה, למעט סילוק פסולת שהצטברה עקב הפעלתם הרגילה ושלא הובלה למטרת סילוק;
 - (2) הטבעה בים של כלי שיט או כלי טיס או כל חלק מהם;
 - (3) שריפת פסולת בים או פירוקה בחום בדרך אחרת;
- "פסולת" - חומר מכל סוג, צורה או תיאור;

1. ס"ח 1084, התשמ"ג (30.6.1983), עמ' 110.

תיקונים:

ק"ת 4900, התשמ"ו (7.2.1986), עמ' 502;

ק"ת 5001, התשמ"ז (29.1.1987), עמ' 358;

ק"ת 5209, התשמ"ט (8.8.1989), עמ' 1235;

ק"ת 5506, התשנ"ג (4.3.1993), עמ' 487;

ק"ת 5760, התשנ"ו (11.6.1996), עמ' 995;

ס"ח 1879, התשס"ג (25.11.2002), עמ' 118;

ס"ח 2181, התשס"ח (11.8.2008), עמ' 863. הצ"ח - כנסת 159, התשס"ז, עמ' 216;

ס"ח 2290, התשע"א (5.4.2011), עמ' 744. הצ"ח - ממשלה 483, התש"ע, עמ' 342 (ת"ט בס"ח 2299, התשע"א, עמ' 934);

ס"ח 2296, התשע"א (13.4.2011), עמ' 908 [התשע"א (מס' 2)]. הצ"ח - ממשלה 482, התש"ע, עמ' 245.

"קברניט", לענין כלי שיט - כמשמעותו בחוק הספנות (ימאים), התשל"ג-1973, ולענין כלי טיס - טייס האחראי לפעולתו ולבטיחותו של כלי הטיס במשך הטיסה;
"השר" - השר להגנת הסביבה.

איסורים

2. (א) לא יטיל אדם לים פסולת מכלי השיט או מכלי הטיס המפורטים להלן, אלא על פי היתר לפי חוק זה (להלן - היתר):

(1) כלי שיט וכלי טיס ישראליים, אלא אם כן ההטלה נעשתה בהתאם לאמנה ועל פי אישור שניתן כדין לפי דיני המדינה שבה ניתן;

(2) כלי שיט וכלי טיס הטוענים בישראל פסולת לשם הטלתה;

(3) כלי שיט המצויים במימי החופין של ישראל או במימיה הפנים-ארציים, וכלי טיס המצויים מעליהם.

(ב) לא יטעין אדם פסולת על כלי שיט או כלי טיס לצורך הטלתה לים אלא על פי היתר.

(ג) לא ירשה בעלו או קברניטו של כלי שיט או כלי טיס כאמור בסעיף קטן (א) להטיל פסולת מכלי השיט או מכלי הטיס או להטעינה עליו לצורך הטלתה, אלא אם שוכנע כי הדבר נעשה על פי היתר.

3. (א) השר להגנת הסביבה ימנה ועדה למתן היתרים, שזה הרכבה:

ועדה למתן היתרים
(תיקונים:
התשס"ג, התשס"ח)

(1) נציג השר להגנת הסביבה, והוא יהיה היושב ראש;

(2) נציג שר הבטחון;

(3) נציג שר הבריאות;

(4) נציג שר התעשייה והמסחר;

(5) נציג שר התחבורה;

(6) נציג שר התיירות;

(7) נציג של הגופים הציבוריים שענינם בשמירת איכות הסביבה, מתוך רשימת מועמדים שיגישו לשר גופים אלה; לענין זה, "הגופים הציבוריים שענינם בשמירת איכות הסביבה" - הגופים המפורטים בתוספת לחוק ייצוג גופים ציבוריים שענינם בשמירת איכות הסביבה (תיקוני חקיקה), התשס"ג-2002.

(ב) הודעה על מינוי הועדה ועל מענה תפורסם ברשומות.

(ג) הוועדה תקבע את סדרי עבודתה במידה שלא נקבעו בחוק זה; הוועדה רשאית לאצול מסמכויותיה לגבי סוגי היתרים ליושב ראש שלה או לצוות מתוכה, ובלבד שתנאים בהיתר המתייחסים לתפעול כלי שיט או כלי טיס ייקבעו בהסכמתו של נציג שר התחבורה.

3א. (א) הוועדה רשאית לתת היתר להטלת פסולת לים בהתאם להוראות חוק זה.

(ב) הוועדה רשאית להתנות את מתן ההיתר בתנאים מוקדמים שיש לקיימם לפני מתן ההיתר וכן לקבוע בהיתר תנאים.

(ג) הוועדה רשאית לבטל היתר בכל עת, לאחר שנתנה לבעל ההיתר הזדמנות להשמיע את טענותיו, אם מצאה כי התקיים אחד מאלה:

(1) בעל ההיתר לא קיים אחר הוראה מההוראות לפי חוק זה או תנאי מתנאי ההיתר;

(2) הובא לידיעתה מידע שלא היה בידיה בעת מתן ההיתר ואשר אילו היה ידוע לה באותה עת לא היתה נותנת את ההיתר.

(ד) החלטות הוועדה לפי חוק זה וכן נוסחם המלא של היתרים שנתנה יהיו פתוחים לעיון הציבור ופורסמו באתר האינטרנט של המשרד להגנת הסביבה.

4. מי שקיבל היתר חייב לדווח על ביצועה של הטלה, באופן שנקבע.

5. (א) בלי לגרוע מסמכות השר למנות מפקחים מבין עובדי משרדו לפי חוק הגנת הסביבה (סמכויות פיקוח ואכיפה), התשע"א-2011 (בחוק זה - חוק הגנת הסביבה), רשאי השר להסמיך, לעניין חוק זה, מפקחים מבין עובדי המדינה שאינם עובדי משרדו, ועובדי רשויות נחלים ומעיינות.

(ב) לא יוסמך מפקח לפי הוראות סעיף זה, אלא אם כן מתקיימים בו התנאים המנויים בסעיף 4 לחוק הגנת הסביבה, בשינויים המחויבים, ובשינוי זה: במקום האמור בסעיף 4(1) לחוק האמור יבוא "הוא לא הורשע בעבירה שמפאת מהותה, חומרתה או נסיבותיה יש בה לדעת השר כדי למנוע את הסמכתו".

(ג) לשם פיקוח על ביצוע הוראות חוק זה, רשאי מפקח שהוסמך לפי סעיף קטן (א) (בסעיף זה - מפקח) -

(1) לדרוש מכל אדם למסור לו את שמו ומענו ולהציג לפניו תעודת זהות או תעודה רשמית אחרת המזהה אותו;

(2) לערוך מדידות או ליטול דגימות של חומרים, וכן למסור את המדידות והדגימות למעבדה, לשמור אותן או לנהוג בהן בדרך אחרת;

היתר להטלת פסולת (תיקון התשס"ח)

דיווח על הטלה

הסמכת מפקחים (תיקון התשע"א)

3) להיכנס למקום, לרבות לכלי תחבורה כהגדרתו בחוק הגנת הסביבה כשהוא נייח, ובלבד שלא ייכנס למקום המשמש למגורים, אלא על פי צו של בית משפט.

ד) מפקח לא יפעיל את סמכויותיו לפי חוק זה כלפי המדינה ומוסדותיה, ואולם מפקח שהוא עובד המדינה רשאי להפעיל את סמכויותיו כלפי המדינה ומוסדותיה, למעט כלפי מערכת הביטחון, כהגדרתה בסעיף 10 לחוק הגנת הסביבה.

5א. (א) נוכח השר או מי שהוא הסמיך לעניין זה, כי הוטלה פסולת, בלא היתר או בניגוד לתנאיו, וטרם הוגש כתב אישום, או כי קיים יסוד סביר שתוטל פסולת כאמור, רשאי הוא לצוות על מי שהטיל את הפסולת, במישרין או בעקיפין, או על מי שקיים יסוד סביר כי הוא עומד לעשות כן, למנוע, להפסיק או לצמצם את הטלת הפסולת ולנקות את שזוהם, לפי העניין, הכל באופן שיקבע בצו ובתוך תקופת הזמן שתיקבע בצו ושתחילתה במועד מסירתו, ורשאי הוא לדרוש, במידת האפשר ובהתאם לנסיבות, להחזיר את המצב לקדמותו.

צו להפסקה,
למוניעה או לצמצום
של זיהום הים
(תיקון התשס"ח)

ב) לא קוימו הוראות צו שניתן לפי סעיף זה, רשאי השר או מי שהוא הסמיך לעניין זה לבצע את הנדרש לפי הצו; משעשה כן, יהיה מי שנצטווה אך לא מילא אחר הוראות הצו, חייב בתשלום כפל ההוצאות שהוצאו לקרן כאמור בסעיף 10; על גבייתן של הוצאות שהוצאו לפי סעיף זה תחול פקודת המסים (גביה).

ג) מי שהשר הסמיך לעניין ביצוע צו כאמור בסעיף קטן (ב), יהיו לו סמכויות מפקח כאמור בסעיף 5(ב) ו-(ג).

ד) על מסירת צו לפי סעיף זה יחולו הוראות סעיף 237 לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב-1982, בדבר המצאת מסמכים, בשינויים המחויבים.

5ב. (א) הרואה עצמו נפגע על ידי צו שהוצא לפי הוראות סעיף 5א, רשאי להגיש לבית המשפט המוסמך לדון בעבירה נושא הצו, בקשה לביטולו.

בקשה לביטול
צו על ידי בית
המשפט
(תיקון התשס"ח)

ב) הגשת בקשה לביטול צו לפי הוראות סעיף קטן (א), אינה מתלה את תוקפו של הצו, כל עוד לא החליט בית המשפט אחרת; החליט בית המשפט להתלות את תוקפו של הצו במעמד צד אחד, תידון הבקשה במעמד הצדדים בהקדם האפשרי, ולא יאוחר מתום שבעה ימים מיום ההחלטה.

ג) בית המשפט רשאי לבטל את הצו, לאשרו או לשנותו.

6. (א) העובר על הוראות סעיף 2, דינו - מאסר שנה אחת או קנס 185,000¹ שקלים חדשים.
- (ב) העובר על הוראה אחרת בחוק זה או בתקנות או הוראות שניתנו לפיו, דינו - קנס.
- (ג) נעברה עבירה לפי חוק זה בידי חבר־בני־אדם, יאשם בעבירה גם כל מנהל, שותף - למעט שותף מוגבל - או פקיד אחראי של אותו חבר.
- (ד) עבירה לפי סעיף זה היא מסוג העבירות של אחריות קפידה.
- (ה) העובר עבירה כאמור בסעיף קטן (א), באופן או בנסיבות מחמירות שכתוצאה מהם נגרם או עלול להיגרם נזק או זיהום ממשי של הים, דינו - מאסר שלוש שנים או כפל הקנס שבית המשפט היה רשאי להטיל עליו לפי הוראות סעיף זה, בשל העבירה שבה הורשע, ואם נעברה העבירה על ידי תאגיד, דינו - כפל הקנס האמור בסעיף 61(א)(4) לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן - חוק העונשין).

עונשין
(תיקונים:
התשמ"ו, התשמ"ז,
התשמ"ט, התשנ"ג,
התשנ"ו, התשס"ח)

(המשך בעמוד הבא)

1. שיעור הקנס עורכן בצו שפורסם בק"ת 6877, התש"ע, עמ' 949.

(ו) (1) בשל עבירה שעבר אדם לפי סעיף זה שכתוצאה ממנה השיג טובת הנאה או רווח, לעצמו או לאחר, רשאי בית המשפט להטיל עליו קנס בשיעור טובת הנאה או הרווח שהשיג כאמור, נוסף על כל עונש אחר.

(2) לעניין סעיף קטן זה, "טובת הנאה" – לרבות הוצאה שנחסכה.

(3) אין בהוראות סעיף קטן זה כדי לגרוע מהוראות סעיף 63 לחוק העונשין.

7. בתי המשפט בישראל מוסמכים לשפוט לפי חוק זה גם מי שעבר על הוראות חוק זה מחוץ לישראל.

סמכות שיפוט

8. תהיה זו הגנה טובה לקברניט במשפט על עבירה של הטלת פסולת בניגוד להוראות חוק זה, אם הוכיח אחת מאלה:

הגנה לקברניט

(1) הטלת הפסולת נגרמה כתוצאה מהתנגשות של כלי השיט או כלי הטיס;

(2) היה צורך להטיל את הפסולת מחמת נזק או תאונה או מחמת סכנה מוחשית לחיי בני אדם;

וכן הוכיח כי נקט בכל האמצעים הסבירים למנוע את הטלת הפסולת.

8א. (א) הוגש כתב אישום בשל עבירה לפי חוק זה, רשאי בית משפט ליתן צו עשה, צו אל תעשה, צו להחזרת המצב לקדמותו וכל סעד אחר, ככל שיראה לנכון בנסיבות שלפניו, והכל כדי למנוע, להפסיק או לצמצם את זיהום הים על ידי הטלת פסולת.

סמכויות בית משפט (תיקון התשס"ח)

(ב) על צווים שהוציא בית המשפט לפי סעיף קטן (א) יחולו הוראות סעיף 20(ב) עד (ח) לחוק המים, התשי"ט-1959, בשינויים המחויבים.

9. (א) בית משפט שהרשיע אדם בעבירה על חוק זה רשאי בגזר הדין, בנוסף לכל עונש שיטיל, לחייבו בתשלום ההוצאות המפורטות להלן, יהיה סכומן אשר יהיה, אם הוגשה לו על כך בקשה מאת מי שהוציאן:

חייב בהוצאות ניקוי

(1) הוצאות לניקוי הים, החוף וכל אשר זהם בפסולת שהוטלה לים אגב ביצוע העבירה;

(2) הוצאות לאיתור הפסולת שהוטלה לים, כדי למנוע זיהום הים ממנה ולצמצם את הנזק שנגרם.

(ב) לענין ערעור ולענין גביית הסכום שנפסק, החלטה לפי סעיף זה כמוה כפסק דין של אותו בית משפט שניתן בתובענה אזרחית.
(ג) הורשעו בעבירה יותר מאדם אחד, רשאי בית המשפט, בהחלטה לפי סעיף זה, להטיל את תשלום ההוצאות על כולם או חלקם, יחד ולחוד, או לחלק סכום זה ביניהם, הכל כפי שנראה לבית המשפט בנסיבות הענין.
(ד) לא פסק בית המשפט בבקשה לפי סעיף זה לגופה, לא יגרע הדבר מזכותו של מי שהוציא את ההוצאות לתובען בתובענה רגילה.

10. אגרות שישתלמו על פי חוק זה וקנסות שיוטלו בשל עבירה לפי חוק זה ישולמו לקרן שהוקמה לפי סעיף 13 לפקודת מניעת זיהום מי הים בשמן [נוסח חדש], התש"ם-1980.

ייעוד הקנסות

11. על אף האמור בכל דין אחר, ניתן לנקוט בהליכים משפטיים נגד קברניט שעזב את ישראל לפני חלוף המועד שבו ניתן היה לנקוט נגדו בהליכים בגין עבירה על חוק זה, בכל עת תוך חדשיים מיום שחזר לראשונה לישראל.

ההליכים נגד קברניט שעזב את הארץ

12. קנס והוצאות שהטיל בית משפט בהליכים לפי חוק זה נגד בעל כלי שיט או כלי טיס או קברניטו, ואשר לא שולמו במועדם ובדרך שקבע בית המשפט, רשאי בית המשפט להורות כי ייגבו בדרך של עיקול, תפיסה ומכירה של כלי השיט או כלי הטיס, מיתקניו, ציודו ומכשיריו; אין הוראה זו גורעת מסמכויות אחרות לענין אכיפת התשלום.

אכיפת תשלום

13. הוראות חוק זה אינן באות לגרוע מכל דין אחר.

שמירת דינים

14. חוק זה יחול גם על המדינה.

תחולה על המדינה

15. השר ממונה על ביצוע חוק זה והוא רשאי, באישור ועדת הפנים ואיכות הסביבה של הכנסת, להתקין תקנות בכל הנוגע לביצועו ובכלל זה תקנות בענינים אלה:

ביצוע ותקנות

- (1) סוגי חומרים האסורים או המותרים בהטלה לים, בהתאם לאמנה;
- (2) תנאים למתן היתרים;
- (3) נוהלים למתן היתרים, חידושם, שינויים או ביטולם;
- (4) אגרות שישולמו בעת הגשת בקשה להיתר או חידושו.

תחילה

16. תחילתו של חוק זה ביום כ"ו בטבת התשמ"ד (1 בינואר 1984).

יוסף בורג
שר הפנים

מנחם בגין
ראש הממשלה

חיים הרצוג
נשיא המדינה